

Informerende brief aan de gemeenteraad bij plan van aanpak robuustheid ODMH

Met dit memo wordt de gemeenteraad geïnformeerd over de ontwikkelingen omtrent de versterking van het stelsel van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) en de gevolgen hiervan voor de Omgevingsdienst Midden-Holland (ODMH). De gemeenteraad is eerder, namelijk **<datum>** geïnformeerd over het feit dat het Algemeen Bestuur van de ODMH op 26 september 2023 heeft besloten om aan de staatssecretaris van I&W te rapporteren dat de ODMH een robuuste organisatie is, die aan alle benodigde criteria voldoet. In reactie heeft de Staatssecretaris december 2023 laten weten dat geen enkele omgevingsdienst in Nederland robuust is verklaard. Zij heeft iedere omgevingsdienst gevraagd om een plan van aanpak op te stellen met daarin maatregelen die ervoor zorgen dat de omgevingsdienst robuust wordt. In het nu voorliggende memo wordt dit nader toegelicht.

Aanleiding

In 2021 is het rapport “Om de leefomgeving, Omgevingsdiensten als gangmaker voor het bestuur” van de commissie Van Aartsen uitgebracht. Deze commissie heeft op verzoek van de staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat (I&W) in beeld gebracht welke mogelijkheden er zijn om milieuhandhaving, -toezicht en vergunningverlening in Nederland te versterken, met als doel het stelsel effectiever en slagvaardiger te maken.

De commissie oordeelde dat het stelsel niet goed functioneert en kwam met 10 aanbevelingen om het stelsel te verbeteren. Een belangrijk aangrijpingspunt voor verbetering van het VTH-stelsel is volgens de commissie de omgevingsdiensten. Omgevingsdiensten moeten effectiever en slagvaardiger kunnen opereren. Daarvoor is robuustheid van de omgevingsdiensten van belang. Iedere omgevingsdienst moet ten minste opgewassen zijn tegen de veelheid van taken die de dienst opgedragen krijgt. Dat vraagt om voldoende omvang met bijbehorende financiering, zodat de dienst taken kan uitvoeren op het gewenste niveau en kan investeren in kennisopbouw, informatie-uitwisseling en kwaliteitsborging.

Beoordeling robuustheid Omgevingsdienst Midden-Holland

Op initiatief van I&W is een interbestuurlijk programma (IBP) gevormd waarmee het VTH-stelsel structureel verstevigd kan worden. Hierin participeren het Rijk, gemeenten (VNG) en provincies (IPO). Belangrijk onderdeel van het IBP is ‘robuuste omgevingsdienst en passende financiering’.

In het IBP is hiervoor een toetsingskader opgesteld. De ODMH heeft, net als alle andere omgevingsdiensten in Nederland, de robuustheid van haar organisatie getoetst.

Op basis hiervan heeft het Algemeen Bestuur van de ODMH op 26 september 2023 besloten om aan de staatssecretaris van I&W te rapporteren dat de ODMH een robuuste organisatie is, die aan alle benodigde criteria voldoet (zie bijlage 1). De gemeenteraad is hierover oktober 2023 geïnformeerd.

In reactie op deze toets, ontving het Algemeen Bestuur van de ODMH op 19 december 2023 een brief van de Staatssecretaris (zie bijlage 2). Hierin staat dat de ODMH op dit moment niet robuust is. De Staatssecretaris heeft geen enkele omgevingsdienst in Nederland robuust verklaard. Zij heeft iedere omgevingsdienst gevraagd om een plan van aanpak op te stellen met daarin maatregelen die ervoor zorgen dat de omgevingsdienst robuust wordt.

De argumenten van de Staatssecretaris waarom de ODMH niet robuust is:

1. *Uw omgevingsdienst voldoet net aan de norm voor omvang. Zelfs bij kleine bezuinigingen zal de dienst onder deze norm vallen.*
2. *Worden alle medewerkers getoetst aan de actuele kwaliteitscriteria?*
3. *De omgevingsdienst is niet congruent aan veiligheidsregio en Alphen aan de Rijn is een extra gemeente.*

Daarnaast oordeelt de stuurgroep van het IBP VTH dat een innovatiekalender mist.

Plan van aanpak

De ODMH heeft een plan van aanpak gemaakt. Het Algemeen Bestuur van de ODMH heeft dit plan van aanpak op 14 maart 2024 vastgesteld (zie bijlage 3). Het bevat de maatregelen die de ODMH neemt om per 1 april 2026 robuust te zijn:

1. Ten aanzien van omvang
De ODMH stelt een frictiekostenregeling op. Daarnaast is reeds in 2023 de uittredingsregeling vernieuwd. Hiermee vangen we een wijziging in omvang op. Het plan van aanpak benadrukt daarnaast dat, naast de afspraken omtrent financiering, bezuiniging en uittreden, de ODMH altijd open staat voor uitbreiding van taken op verzoek van deelnemers.
2. Ten aanzien van kwaliteitscriteria
Het plan van aanpak bevestigt dat alle medewerkers worden getoetst, dit wordt nader toegelicht.
3. Ten aanzien van congruentie werkgebied
Het plan van aanpak beargumenteert dat het huidige werkgebied passend is en dat de ODMH niet uit eigen beweging initiatief neemt tot aanpassing van het werkgebied.
4. Ten aanzien van innovatie
De ODMH stelt een innovatiekalender op. Hierbij zoekt de ODMH afstemming met de vier andere Zuid-Hollandse omgevingsdiensten.

In het plan van aanpak wordt ook gewezen op een ontwikkeltraject dat de vijf omgevingsdiensten in Zuid-Holland en hun besturen in 2021 zijn gestart, op initiatief van de provincie, ter versterking van de onderlinge samenwerking en taakuitvoering. De vijf diensten continueren dit traject om er voor te zorgen dat de omgevingsdiensten ook in de toekomst voldoende robuust zijn voor de uitdagingen en opgaven die dan spelen. De gezamenlijke besturen van de diensten zijn van mening dat samenwerking vanuit de inhoud zal leiden tot verbetering van de uitvoering en tot mogelijk andere schaalgrootte op taakniveau. Naar de toekomst toe zou dat organisatorische veranderingen kunnen opleveren, maar die vraag is nu nog niet aan de orde. Het is de wens om deze samenwerking verder vorm te geven zodat er in Zuid-Holland ook in de toekomst een robuuste uitvoering van het VTH-stelsel blijft bestaan.

Het plan van aanpak beschrijft ook de wijze van besluitvorming voor de te nemen maatregelen. Daar waar dat van toepassing is zal de gemeenteraad daarbij worden betrokken of over worden geïnformeerd.

Bijlagen:

1. Samenvatting uitkomst toetsing ODMH september 2023
2. Brief van de staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat december 2023
3. Plan van Aanpak ODMH n.a.v. robuustheidstoetsing

Bijlage 1 – Toetsingskader en uitkomst ODMH

De zes toetscriteria die door het IBP VTH zijn opgesteld zijn:

1. Omvang regionaal werkpakket \geq € 16,5 mln en % medewerkers in dienst
2. Geldende kwaliteitscriteria VTH
3. Innovatiebudget 1% en innovatiekalender
4. Weerstandsratio $>$ 0,8
5. Formatie voor Business Intelligence en opleidingsbudget 3%
6. Congruentie werkgebied

Het Algemeen Bestuur van de ODMH heeft gecommuniceerd aan de staatssecretaris van het ministerie van I&W dat de ODMH voldoet aan deze zes criteria (brief september 2023). Het uitgebreide toetskader is ook gedeeld met de gemeenteraad (oktober 2023).